

Yttrande över SOU 2016:5 – Låt fler forma framtiden

Sammanfattande kommentar

Utredningen konstaterar att våra demokratiska rättigheter inte utövas av alla medborgare på lika villkor. Utredningen gör också många bedömningar värda att begrunda. Nedan ger vi dock enbart synpunkter på de konkreta förslagen i utredningen.

Den kommunala självstyrelsen utgör fundamentet i den lokala demokratin.

SmåKom anser att nuvarande medborgarförslag ger en möjlighet till inflytande för varje medlem i kommunen.

Det är partierna som är grunden för vår representativa demokrati, och vi anser att det ankommer på partierna att fritt utse sina representanter för den tid partierna anser lämpligt.

Synpunkter på förslagen

1. Utredningen föreslår **ett nytt mål för demokratipolitiken** : "en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande". För att uppnå målet föreslår utredningen att regeringen ska vidta åtgärder inför och mellan valen som syftar till att öka den politiska jämlikheten.

SmåKom har inget att erinra mot detta.

2. SCB föreslås få i uppdrag att göra **en uppföljning av den sociala representativiteten** vid ett tillfälle under varje mandatperiod.

SmåKom har inga synpunkter på detta.

3. Utredningen föreslår vidare att en s.k. **folkmotion** införs till riksdagen och till kommun- och landstingsfullmäktige. En enskild individ kan väcka ett förslag och om detta får stöd av en procent av de röstberättigade till riksdagen eller av de folkbokförda i en kommun eller ett landsting ska det tas upp som en motion. Folkmotion föreslås bli tvingande och ersätta nuvarande medborgarförslag.

SmåKom avstyrker förslaget. Vi anser att nuvarande medborgarförslag fyller en fullgod funktion när det gäller påverkansmöjlighet för den enskilda individen. Det behövs inte heller någon procentsats av stöd för att lämna ett medborgarförslag. Kommunfullmäktige har frihet att besluta om medborgarförslag och dess rutiner, vilket vi tycker är bra. En tvingande folkmotion ser vi inte tillför något på lokal nivå. Vi bedömer inte att likriktningen i hela landet som föreslås, skulle bidra till att flera deltar och utövar inflytande i politiken. Den underminerar dessutom den kommunala självstyrelsen. Däremot har SmåKom inga synpunkter på förslag om folkmotion i riksdagen.

4. Förslaget om en **nationell demokratiportal** tar SmåKom inte ställning till.

5. SmåKom avstyrker förslaget om **försöksverksamhet med rösträtt från 16 år i valen 2018 och 2022**. Vi anser att med möjligheten att aktivt delta i ett val ska följa ett aktivt ansvarstagande. 16-17-åringar föreslås inte bli valbara. Däremot föreslår vi en reglering av alla skolelevers rätt att möta alla partier på samma villkor inför till exempel val. Det ökar

elvers förståelse och intresse för demokratin tror vi, och bidrar förhoppningsvis tids nog till ett aktivt deltagande.

6. För att motverka elitiseringen och maktkoncentrationen föreslår utredningen att partierna i fullmäktige bör överväga **en begränsning av antalet mandatperioder** som en person kan inneha uppdraget som ordförande.

SmåKom avstyrker förslaget. Vår syn är att det även framöver ska vara upp till partierna att bestämma vem som ska företräda dem och hur länge.

7. Förslaget om att kommuner och landsting får **ett ansvar för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sitt uppdrag under trygga och säkra former**, är viktigt. SmåKom tillstyrker ett stärkt ansvar.

8. SmåKom har inga synpunkter på förslaget om en ny **maktutredning**.

9. SmåKom tillstyrker förslaget om att utöka den påbörjade satsningen med att fördela **medel till organisationer i det civila samhället som vill upprätta lokala resurscenter**. Det är dock ur SmåKoms synvinkel viktigt, att även utanförskap, utsatthet och extremism i små kommuner och på landsbygden uppmärksammas och att medel fördelas till alla delar i Sverige.

10. En förtroendevald föreslås ha möjlighet att **behålla sitt uppdrag efter flytt från kommunen**.

SmåKom tillstyrker förslagen med innebörden att det är fullmäktige som beslutar om en förtroendevald får ha kvar sitt uppdrag eller inte, under resterande tid av mandatperioden, efter att ha flyttat.

SmåKom tillstyrker också förslaget om att en förtroendevald ska kunna **vara ledig från sitt uppdrag vid sjuk- eller föräldraledighet**.

11. SmåKom tillstyrker att **fullmäktigepresidiet ska kunna fatta beslut om att en allmänpolitisk debatt ska hållas utan samband med annan handläggning**.

12. SmåKom tillstyrker att **regeringskansliet föreslås utveckla digitala verktyg** för remisshantering, samråd, hearings och konsultation. Det underlättar för alla att lättare nå regeringen och delta i processerna.

13. Att fullmäktige ska verka för att **alla medlemmar ska ha förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut**, har SmåKom inget emot. En viktig slutsats är att kommunerna själva kan bestämma hur och i vilka frågor som dialoger ska hållas.

14. SmåKom har inga synpunkter på förslaget om att **demokratisk delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning ska utgöra ett eget mål i den kommande funktionshinderstrategin**.

Detta yttrande har antagit av SmåKoms styrelse.

Peter Lindroth, ordförande

Hilkka Eskelinen, sekreterare

SmåKom, Box 141, 546 21 Karlsborg. Tel 073 7087380.

Kontakt: Sekreterare Hilkka Eskelinen, hilkka.eskelinen@smakom.se